ORĘDOWNIK URZĘDOWY
MIASTA BYDGOSZCZY

Redakcja i Administracja:
Magistrat miasta Bydgoszczy ratusz pokój 15. Czynna codziennie od 8-mej do 3-ciej po poł. Za redakcję odpowiada radca Tytus Podoski.

Prenumerata: miesięcznie 50 groszy

Ogłoszenia:
Wiersz szerokości 66 mm 20 groszy. Przy powtarzającem się ogłoszeniu udzielamy rabatu

Nakładem: Magistratu Miasta Bydgoszczy. Drukiem Drukarni Bydgoskiej S. A. (Dz. Bydg.)

№ 13. | Bydgoszcz, poniedziałek, dnia 1 sierpnia 1927 r. | Rok XLIV.

TREŚĆ NUMERU 13:

177.

Odpis.

Przedstawiciel Rządu
do Kuratorjum Radja Poznańskiego.

Poznań, dnia 22. lipca 1927 r.

OKÓLNIK

do wszystkich pp. starostów Województwa Poznańskiego, oraz prezydentów miast: Poznania, Gniezna, Bydgoszczy i Inowrocławia.

Wysiłkiem zbiorowym Samorządów Wielkopolskich powstało w krótkim stosunkowo czasie „Radio Poznańskie", spółka z ograniczoną poręką (broadcasting) z siedzibą w Poznaniu.

Podkreślając niezwykłą doniosłość tego faktu, niniejszem uważam za konieczne, jako przedtawiciel Rządu do Kuratorjum „Radia Poznańskiego", zwrócić szczególniejszą uwagę na to, że obowiązkiem jest nietylko władz, lecz każdego bez wyjątku obywatela-mieszkańca Wielkopolski otaczać ważną tę, jedyną w swoim rodzaju, placówkę życia kulturalnego i gospodarczego — jaknajtroskliwszą opieką, zapewniając jej tą drogą możliwość stałego rozwoju.

Przykładem w tym względzie winna służyć nam zagranica, gdzie korzystanie z tego dobroczynnego i wspaniałego wynalazku, stało się dla narodów kulturalnych Zachodu taką samą

codzienną potrzebą, jak chleb, powietrze, słońce, czy woda. Na Zachodzie Europy upowszechnienie radja zmieniło zasadniczo jego, że tak powiemy, charakter; przestało ono być przedmiotem luksusu sfer uprzywilejowanych, — stając się własnością dosłownie i bez żadnego wyjątku — wszystkich.

„Radjo Poznańskie", czerpiące swe dochody z opłat miesięcznych zarejestrowanych abonentów, tylko wówczas może liczyć na zapewnioną, trwałą egzystencję i coraz bogatsze programy, o ile z dnia na dzień, z godziny niemal na godzinę przybywać mu będzie radjosłuchaczy, uiszczających przepisane obowiązujące opłaty miesięczne.

Jesteśmy jednak niestety świadkami przykrego niezwykle zjawiska: masowej nielojalności w postaci nadużyć ze strony t. zw. radjopajęczarzy.

O tem, że fakt ten krzywdzi materjalnie lokalną stację nadawczą i że moralnie deklasuje wartość osobistą niezarejestrowanego słuchacza, rozwodzić się chyba nie potrzebujemy. Plaga ta nietylko najwidoczniej hamuje normalny rozwój i rozbudowę sieci radjowej w kraju, ale i uszczupla wynagrodzenie artystów i prelegentów, produkujących się przed mikrofonem, których mogłoby się opłacać sowiciej.

Charakterystycznym jest jeszcze objaw, że „radjopajęczarze" rekrutują się nietylko z ludzi niezamożnych, owszem, — do tej szkodliwej kasty należą dość często ludzie zupełnie dobrze sytuowani.

Opłata abonamentowa, która została w Polsce oznaczoną na zł. 3, miesięcznie, czyli 10 groszy dziennie, — jest wobec innych opłat, jakie ponosić musimy — śmiesznie małą — zwłaszcza, gdy się zważy na sumę pożytku i przyjemności, — jakie nam radjo daje.

Pomimo tak drobne ciężary, jakie spoczywają na radjosłuchaczach, z przykrością stwierdzić należy, iż Wielkopolska, która chlubi się przy każdej okazji swoją zachodnio-europeską kulturą i dojrzałością obywatelską — nie okazała dla doniosłej tej sprawy żywszego zrozumienia lub choćby należytego zainteresowania.

Bo z jednej strony, społeczeństwo nasze powinno oceniając doniosłość tego genjalnego wynalazku — jak jeden mąż korzystać z jego dobroczynnych skutków kulturalnych przez zakładanie i rejestrowanie sobie odpowiednich do swych funduszów — radjoodbiorników, z drugiej strony zaś toż samo społeczeństwo, w trosce o stały rozwój radjofonji w naszej dzielnicy — winno przyczyniać się do tępienia wszelkimi sposobami wspomnianej plagi „radjopajęczarstwa".

Mam tę nadzieję, że słowa powyższe znajdą tam, gdzie powinny dostateczne zrozumienie i że pobudzą one do walki ze szkodnikami jednych, a w szranki gorliwych apostołów radja wciągną drugich.

Taki jest bowiem święty obowiązek całego społeczeństwa, zwłaszcza tej jego części, tych zarządów komunalnych w szczególności, które pieniężnemi kwotami przyczyniły się do tak szybkiego uruchomienia radjostacji poznańskiej! leży to zresztą w ich własnym interesie.

Proszę o opublikowanie w jaknajkrótszym czasie niniejszego okólnika we wszystkich orędownikach powiatowych, by tą drogą uświadomić całe społeczeństwo o powinnościach wobec tej kulturalnej placówki — jaką jest nasza radjostacja poznańska.

Naczelnik Wydziału Urzędu Wojewódzkiego

(—) Dr. Hempowicz.

Przedstawiciel Rządu do Kuratorjum „Radjo Poznańskiego".

178.

Rozporządzenie sanitarno-policyjne w przedmiocie tępienia szczurów i myszy.

Na zasadzie §§ 5 i 6 ustawy o zarządzie policyjnym z dnia 11. 3. 1850 (zb. u. str. 265) i §§ 143 i 144 ustawy o ogóln. admin. kraju z dnia 30. 7. 1883 (Zb. ust. str. 195) łącznie z § 11 rozp. Rady Ministrów z dnia 21. 1. 1924 w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych (D.U .R. P. nr. 9, poz. 89), zarządzam w myśl § 20 niem. ustawy o zwalczaniu chorób niebezpiecznych z dnia 30. 6. 1900 (Dz. Ust. str. 306) oraz § 12 pr. ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych z dnia 28. 8 .1905 (Zb. Ust. str. 373) za zgodą Magistratu na obszar miasta Bydgoszczy co następuje:

§ 1.

Na przypadek większego rozmnożenia się szczurów i myszy w realnościach miasta Bydgoszczy, zarządzi miejscowa władza policyjna tępienie ich przez wyłożenie trucizny lub innego środka przeciwdziałającego.

§ 2.

Do wyłożenia trucizny wzgl. innego środka są zobowiązani wszyscy właściciele wzgl. zawiadowcy lub dzierżawcy realności m. Bydgoszczy na swój koszt. Prócz tego mogą być do wyłożenia zobowiązani w razie potrzeby także właściciele (kierownicy, dzierżawcy) sklepów żywnościowych (rzeźnickich, piekarskich itp.) oraz mleczarń.

§ 3.

Obowiązkowi temu podlegają także wszelkie realności państwowe, samorządowe, miejskie i wojskowe.

§ 4.

Terminy i sposób wyłożenia jakoteż rodzaj trucizny, wzgl. innego środka przeciwdziała-

jącego ustali każdorazowo miejscowa władza policyjna i poda do publicznej wiadomości osobnem obwieszczeniem.

§ 5.

Rozporządzenie niniejszeo bowiązuje z dniem ogłoszenia.

§ 6.

Niezastosowanie się do powyższych przepisów, jako i przepisów obwieszczenia w myśl § 4. podlega karze grzywny do 30 zł. lub w danym razie odpowiedniej karze aresztu.

Pl. VI. 3856/27.

Bydgoszcz, dnia 20. czerwca 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Dr. Śliwiński
Prezydent miasta.

179.

Obwieszczenie.

Ulicę „Unji Lubelskiej“ (od ul. Dworcowej do Warszawskiej) zamykam dla ruchu kołowego i pieszego na czas trwania robót przy budowie Państwowej Fabryki Wyrobów Tytoniowych.

Bydgoszcz, dnia 7. 7. 1927 r.

Pl. I. 8082/27.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Dr. Śliwiński
Prezydent miasta.

180.

Obwieszczenie.

Wszyscy właściciele zakładów golarsko-fryzjerskich winni się zaopatrzyć w zarządzone przez Urząd Policyjny **plakaty** z ostrzeżeniem, dot. § 4. wojew. rozp. pol. z dnia 18. 8. 1920, które są do nabycia w przeciągu dni 8 u cechmistrza p. Żewickiego, ul. Dr. Warmińskiego 1, między godz. 8—9 przed południem. Gdziebykolwiek przy rewizji, która niebawem nastąpi, stwierdzono brak takiego plakatu w lokalach golarsko-fryzjerskich, będzie odnośny właściciel podany do ukarania.

Bydgoszcz, dnia 22. lipca 1927.

Pl. VI. 4219/27.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Hańczewski.
radca miejski.

181.

Obwieszczenie.

Zgodnie z § 28. rozporządzenia policyjnego, dotyczącego ruchu dorożkarskiego w obrębie m. Bydgoszczy z dnia 10. 5. 1925 r. znosi się niniejszem miejsce postoju V. przy ul. Jana Kazimierza, ogłoszone w Orędowniku Urzędowym m. Bydgoszczy nr. 10. z dnia 1. 6. 27. r. i ustanawia się na Starym Rynku, po stronie wschodniej, pomiędzy ul. Kościelną a ul. Krętą, z wyjątkiem dni targowych. Liczba dorożek na postoju tym nie może przekraczać 4.

Bydgoszcz, dnia 25. lipca 1927 r.

Pl. III. 2834/27.

Miejski Urząd Policyjny.

182.

Obwieszczenie.

Z powodu przejęcia funkcji rzeczoznawców do pierwszorazowego ciśnieniowego badania aparatów wyszynkowych do piwa przez inżynierów Stowarzyszenia Dozoru Kotłów w Poznaniu, zostały unieważnione nominacje, wydane swego czasu na te funkcje pp. Józefowi i Jarosławowi Zawitajom w Bydgoszczy, temuż ostatniemu także na funkcje kontrolera technicznego na obwód miasta Bydgoszczy.

Bydgoszcz, dnia 28. lipca 1927 r.

Pl. VI. 4555/27.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Hańczewski.
radca miejski.

183.

Różyca

u świń, należących p. Mitteltaedetowi. ul. Senatorska 45, wygasła.

Środki ochronne znosi się.

Bydgoszcz, dnia 27. czerwca 1927 r.

Pl. VI. 3749/27.

Miejski Urząd Policyjny.

w z. (—) Podoski.

184.

Różyca

u świń, należących p. Cichoń, ul. Senatorska 31, wygasła.

Środki ochronne znosi się.

Bydgoszcz, dnia 2. lipca 1927. r.

Pl. VI. 3109/27.

Miejski Urząd Policyjny.

w z. (—) Podoski.

185.

Czerwonka

wybuchła u świni, należącej p. Goździkowi, zamieszkałemu przy ul. Długiej 53. Zarządzam środki ochronne.

Bydgoszcz, dnia 5. lipca 1927 r.

Pl. VI. 4396/27.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Dr. Śliwiński
Prezydent miasta.

186.

Przybłąkany pies.

W niżej podpisanym urzędzie zgoszono przybłąkanego psa ,teriera. młodego.)

Praow własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka nr. 32, pokój nr. 7.

Pl. I. 8352/27.

Bydgoszcz, dnia 14. lipca 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.
z pol. (—) Weber.

187.

Przybłąkany pies.

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono przybłąkanego psa (wilka). Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 19. lipca 1927 r.

Pl. I. 8380/27.

Miejski Urząd Policyjny.
z pol. (—) Weber.

188.

Znaleziona drabina malarska.

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono znaleziono drabinę malarską. Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 23. lipca 1927 r.

Pl. I. 8802/27.

Miejski Urząd Policyjny.
w z. (—) Weber.

189.

Obwieszczenie.

Lista imienna o wymiarze podatku przemysłowego za rok 1926 na m. Bydgoszcz wyłożona jest do przeglądu na przeciąg 4 tygodni w lokalu Magistratu — Urząd Podatkowy, Nowy Rynek 1, wejście 3. I. piętro pokój 10—14.

Bydgoszcz, dnia 30 .czerwca 1927 r.

Magistrat. — Urząd Podatkowy.
w z. (—) Tabeau, radca miejski.

190.

Obwieszczenie.

Do Krajowej Kliniki dla Kobiet i Szkoły Położnych w Poznaniu, zgłaszają się osoby ubogie, celem odbycia połogu względnie leczenia ginekologicznego, które nie posiadają przekazu szpitalnego, czy też magistratu, czy gminy, lub Kasy Chorych, zwierającego zobowiązanie do ponoszenia kosztów leczenia i utrzymania w zakładzie.

Celem usunięcia powyższego, Urząd Wojewódzki prosi. ażeby osoby, udające się do Krajowej Kliniki dla Kobiet, celem leczenia się na własny koszt, przedłożyły albo

1. poświadczenie miejscowego urzędu policyjnego, z którego będzie wynikała wysokość miesięcznego zarobku, lub posiadanie realności, oraz, że odnośna osoba jest w możności zapłacić koszty leczenia albo

2. zobowiązanie do ponoszenia kosztów, zagwarantowane przez osobę lub instytucję (bank, przedsiębiorstwo, Kasę Chorych itp.), dającą pewność.

Zachowanie wyżej wymienionych wymogów jest niezbędnym warunkiem przyjęcia pacjentki do Kliniki, nieprzestrzeganie zaś powyższego będzie musiało pociągnąć za sobą zgodnie z obowiązującemi Klinikę przepisami odmowę przyjęcia pacjentki bez względu na konsekwencje.

Powyższe podaje się do wiadomości.

Bydgoszcz dnia 20. lipca 1927 r.

Miejski Urząd Opieki Spoecznej.

L. dz. Op. Spol. I. 4862/27.

(—) J. Góralewski
radca miejski.

191.

Konkurs architektoniczny
na projekt szpitala miejskiego w Bydgoszczy.

Magistrat miasta Bydgoszczy ogłasza wśród architektów obywateli Państwa polskiego **konkurs architektoniczny na projekt szpitala miejskiego w Bydgoszczy.**

Wyznaczono nagrody w wysokości 10.000—. 6.000—, i 4.000—, oraz zakupy po 1000 zł. Termin nadsyłania prac upływa 15. września b. r.

Warunki i program konkursu (w cenie 10 zł.) można otrzymać w Urzędzie Budownictwa Nadziemnego Magistratu miasta Bydgoszczy ul. Jana Kazimierza 3.

Bydgoszcz, dnia 16. lipca 1927 r.

Bud. Naz. 2440/27.

Magistrat.
(—) Dr. Śliwiński
Prezydent miasta.

192.

Nowo wybudowany ustęp publiczny (pierwszy w mieście ustęp podziemny) przy ul. Wodnej został w sobotę, dnia 2. lipca br. oddany do użytku publiczności.

Bydgoszcz, dnia 1. sierpnia 1927 r.

Magistrat.
Urząd Budownictwa Naziemnego.

193.

Kwiecie z lip, stojących przy ulicach i w parkach miejskich nie wolno obrywać swawolnie i bez nadzoru. Kto lipowe kwiecie potrzebuje dla siebie, może się udać po zezwolenie od godz. 9. do 12. do Administracji Ogrodów Miejskich (w ogrodzie Kazimierza Wielkiego), gdzie za drobną opłatą się wskaże, na których drzewach i w jakim czasie można kwiecie zrywać.

Bydgoszcz, dnia 7. lipca 1927 r.

L. dz. Ogr. 681/27.

Magistrat.
Deput. Ogrodów Miejskich.

194.

Muzeum Miejskie.

Frekwencja w miesiącu czerwcu. Muzeum Miejskie zwiedziły następujące szkoły:

Korpus Kadetów nr. 2 Chełmno 3 of. i	100	kad.
Szkoła Przemysłowa Dokształcająca	87	uczni
Szkoła Powszechna Nakło	62	„
Gimnazjum Humanistyczne Bydg.	52	„
Szkoła Powsz. Nowodworska Bydg.	34	„
Szkoła Powsz. Trzeciewnica p. Nakł.	34	„
Szkoła Wydziałowa Brodnica	26	„
„ Powsz. Trzepczyk p. Chełmno	16	„
Razem	414	uczni.

W miesiącu tym zwiedziło Muzeum ogółem 600 osób.

Bydgoszcz, dnia 2. lipca 1927 r.

Muz. 247/27.

(—) Borucki, sekr. muz.

195.

Towarzystwo
Wiosek Kościuszkowskich
Warszawa, Leszno nr. 11.

Z Towadzystwa Wiosek Kościuszkowskich.

Państwowa Rada Opieki Społecznej na zebraniu w dniu 30. czerwca br. ustalia projekt statutu fundacji państwowej „Wsi Kościuszkowskiej w Rogoźnie-Zamku", opracowany przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

Minsterstwo ma powierzyć organizowanie i prowadzenie tej pierwszej Wioski Kościuszkowskiej T-wu Wiosek Kościuszkowskich. Do czasu dopokąd nie zostanie ustawowo załatwiona sprawa Fundacji. majątek Rogożno-Zamek został przez Ministerstwo Rolnictwa wydzierżawiony temu właśnie Towarzystwu, a Ministerstwo P. i O. S. tytułem zapomogi na dzierżawę wyznaczyło Towarzystwu 35.000 zł. Dzierżawę TWK. otrzymało od dnia 1. lipca z pełnym inwentarzem żywym i martwym, ocenionym na 120.000 zł,. i z penem żniwem.

Dopiero od tej chwili przekazania Towarzystwu Rogźna-Zamku można liczyć na obfitsze plony akcji propagandowej wśród sejmików i magistratów, które Towarzystwo Wiosek Kościuszkowskich wzywa do współpracy, aby związki komunalne w ramach Towarzystwa, jako czonkowie założyciele, fundowali dla swoich sierot miejsca wieczyste.

Dotychczas na członków założycieli zapiały się następujące sejmiki, z których każdy zadeklarował jeden udział za 10.000 zł. manowicie: Warszawski, Opatowski, Kozienicki, Dubieński, Łukowski, Będziński i gmina Łagiewniki na Śląsku. W procencie od tej sumy Towarzystwo wychowywać będzie fundatorowi stale jednego wychowańca, gwarantując mu średnie zawodowe wykształcenie, a w razie potrzeby to i wyższe.

Liczne natomiast sejmiki i magistraty, sprawę zakupienia miejsc wieczystych w wiosce K. odkładały do czasu, kiedy zostanie ustalona miejscowość, gdzie powstanie pierwsza taka wioska sieroca.

Sprawa ta jest obecnie ustalona.

27 sejmików i magistratów zapisało się tymczasowo na członków z drobną składką 120 zł. rocznie. Nowy statut nadaje takim członkom prawo głosu na ogólnych zebraniach towarzystwa.

Ogólne zebranie TWK. odbędzie się w poniedziałek, dnia 25. bm. w celu obioru nowych władz towarzystwa w myśl zmienionego statutu.

Korpus oficerski bardzo życzliwie poparł sprawę Wiosek Kościuszkowskich. Już prawie wszystkie DOK. zadeklarowały kupno po jednym udziale po 10.000 zł. Niektóre z nich obiecują sobie, że drobnemi sumkami złożą całe 100.000 zł. i tem dojdą w Wiosce do własnego gniazda dla 10-ciorga swoich dzieci.

Do dnia ogólnego zebrania z drobnych sum, jakie wpłacają różne formacje wojskowe, razem zbierze się już suma 10.000 zł.

Wobec tego, już na tem zebraniu prawdopodobnie rozlosowane zostanie przez przedstawicieli DOK. które z nich pierwsze będzie miało prawo przysłać Towarzystwu pod opiekę swojego pupila.

Wielkopolski Związek Kółek Rolniczych zakupuje w T-wie Wiosek Kościuszkowskich na

razie jedno miejsce, jako fundację wieczystą im. śp. patrona Bronsfordta. Na ten cel w kasie Związku Kółek leży już suma 6.000 zł. Reszta uzupełniona zostanie do końca r. b.

Dnia 15. lipca 1927 r.

Kazimierz Jeżewski.
Prezes Zarządu T-wa Wiosek Kościuszkowskich.

196.
Towarzystwo
Wiosek Kościuszkowskich
Warszawa, Leszno nr. 11.

Z Towarzystwa Wiosek Kościuszkowskich.

W dniu 25. bm. odbyło się ogólne zebranie członków Towarzystwa z racji zatwierdzenia nowego statutu.

Na prezesa Towarzystwa powołano ponownie p. Seweryna Ludkiewicza; na wiceprezesa p. Stefana Boguszewskiego; na dalszych członków rady nadzorczej wybrano z Warszawy: Marję Kazimierzową Bartlową, inż. Tomasza Wolskiego, posła Tomasza Arciszewskiego; z Pomorza — p. Jana Donimirskiego, prezesa Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, a z Poznania — doktora Juljusza Trzcińskiego, wiceprezesa Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych.

Do zarządu z Warszawy: Kazimierza Jeżewskiego, Aleksandra Jaworskiego, Antoniego Czerwińskiego, Tadeusza Gawlikowskiego, i Antoniego Jucuńskiego z Gordonowa na Pomorzu, jako delegata specjalnie do spraw Rogoźna-Zamku. gdzie powstać ma pierwsza Wioska Kościuszkowska, fundacji państwowej.

Majątek ten przeszedł w ręce Towarzystwa Wiosek Kościuszkowskich z dniem 23. lipca rb., wraz z całym żywym i martwym dużym inwentarzem i żniwami.

Liczne listy i depesze członków, niemogących przybyć na zebranie, dowodnie świadczyły, że termin zwoływania ogólnych zgromadzeń podczas miesięcy wakacyjnych nie jest odpowiedni.

Wybrani przyjęli mandaty, ale na ich żądanie ogólne zebranie postanowiło odbyć w październiku rb. nowe posiedzenie, na którem wszyscy członkowie Zarządu i Rady złożą swoje mandaty i nowe wybory będą zarządzone.

Jednem z ważniejszych zadań Towarzystwa są starania, aby dekret o fundacji państwowej jaknajrychlej został załatwiony, a także propagowanie sprawy wśród sejmików i magistratów, ażeby one w ramach Towarzystwa Wiosek Kościuszkowskich zakupywały miejsca wieczyste dla swoich sierót.

Poszczególne gniazda rodzinne we wzorowych Wioskach sierocych będą temi cegiełkami, z których T. W. K. wystawi Tadeuszowi Kościuszce wieczyste żywe pomniki, godne Jego imienia.

Dnia 28. lipca 1927 r.

Kazimierz Jeżewski.

FRANCISZEK ZAWADZKI
JEDYNA
FABRYKA STEMPLI
w BYDGOSZCZY
POMORSKA 13
RÓG UL. ŚNIADECKICH. TEL. NR. 70
wykonuje wszelkiego rodzaju
stemple kauczukowe i metalowe
dobrze i po cenach najtańszych.
Pilne zamówienia wykonuje się w 1 dniu.

Ogłaszajcie
w
Orędowniku
Urzędowym
Miasta Bydgoszczy.

Wyciąg ze statystyki ruchu ludności cywilnej miasta Bydgoszczy od 1 stycznia 1923 r.

A. Ruch naturalny ludności cywilnej według dokumentów stanu cywilnego:

Rok kwartał i miesiąc	Małżeństw	Urodzeń: żywych	Urodzeń: martwych	Urodzeń: ogółem	Urodzeń: w tem nieślubne w procentach	Zgonów: ogółem	Zgonów: w tem niemowląt	Przyczyny śmierci: Dyfterja	Odra i szkarlatyna	Ospa	Grypa	Tyfus	Gruźlica płuc	Zapalenie płuc	Rak	Choroby organów oddechowych	Organiczne cierp. serca, Udar serca	Udar mózgu	Wrodzona słabość do życia	Kurcze	Katar żołądka i kiszek	Zapalenie ślepej kiszki	Zapalenie nerek	Choroby porodu	Słabość, starość	Nieszczęśliwe wypadki	Morderstwo, zabójstwo stracenie	Samobójstwo	Inne choroby	Przewyżka urodz. (Różnica między rubryką 3 i 7.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1923 ogół.	754	3182	105	3287	10,2	1630	554	10	11	9	13	9	115	175	80	11	164	77	203	106	168	8	32	3	162	41	4	13	216	1552
1924 „	617	3081	89	3170	10,3	1572	566	8	5	16	16	14	162	181	74	8	131	53	125	104	130	9	34	6	142	42	3	13	296	1509
1925 „	718	3196	90	3286	11,6	1377	466	6	12	8	8	12	132	124	71	5	139	72	121	67	102	.	27	5	94	41	6	23	302	1819
1926 „	683	2891	101	2992	12,4	1670	554	10	41	2	19	13	209	199	78	19	129	85	173	87	127	2	32	8	134	47	11	18	227	1221
1927 I. kw.	159	750	18	768	15,0	413	142	1	2	6	4	5	48	56	26	7	38	23	52	17	23	.	2	1	33	8	3	3	55	337
„ II. „	180	629	21	650	12,8	342	106	.	4	.	6	3	38	38	27	4	34	28	35	8	21	.	10	3	33	11	3	3	33	287

B. Miejscowy ruch ludności podług policyjnych za- i odmeldowań:

Rok kwartał i miesiąc	Przypływ: Polaków	Przypływ: Niemców	Przypływ: Innych	Przypływ: Razem	Odpływ: Polaków	Odpływ: Niemców	Odpływ: Innych	Odpływ: Razem	Ludności Przypływ = + Odpływ = —	Przeprowadzki wewnątrz okręgu miasta (Liczba osób)	W przemyśle i rzemiośle handlu i w ruchu transport.: Przypływ	Odpływ	Różnica
1923 ogół.	13 353	775	168	14 296	8 411	1 461	166	10 038	+ 4258	15 547	4 859	3 326	+ 1533
1924 „	11 550	352	172	12 074	9 346	498	150	9 994	+ 2080	15 605	5 388	4 479	+ 909
1925 „	13 866	1009	291	15 166	10 062	1 835	220	12 117	+ 3049	17 274	6 205	5 027	+ 1 178
1926 „	11 916	1003	230	13 149	10 624	1 103	250	11 977	+ 1172	20 538	4 898	4 433	+ 465
1927 I kw.	3 237	251	62	3 550	2 785	245	36	3 066	+ 484	5 857	1 207	983	+ 224
„ II. „	3 363	204	26	3 593	3 298	237	53	3 588	+ 5	6 297	1 418	1 232	+ 186

C. Teraźniejsza liczba mieszkańców miasta Bydgoszczy:

	Polaków	Niemców	Innych	Razem	w tem Żydów
Podług spisu ludności z dnia 20. VI. 1925 . . .	94,318	9 166	534	104 018	921
Procentualnie	90,7	8,8	0,5	—	0,9
Przewyżka urodzeń i różnica ruchu od 20. VI. 1925 .	+ 5 640	— 563	+ 83	+ 5160	+303
Zatem liczba mieszkańców dnia 1. VII. 1927 r. . . .	99 958	8,603	617	**109,178**	1224
Procentualnie	91,5	7,9	0,6	—	1,12

Bydgoszcz, dnia 31 lipca 1927 r.

URZĄD STATYSTYCZNY.

Obliczenie zmiany kosztów utrzymania w Bydgoszczy

w miesiącu lipcu 1927 roku.

L. b.	ARTYKUŁY	Norma dzienna dla rodziny 4-osobowej	II poł. czercwa		II poł. lipca		Uwagi
			Cena za jednostkę	Koszt dzienny	Cena za jednostkę	Koszt dzienny	
			gr.	gr.	gr.	gr.	
1	Chleb żytni pytlowy	1,23 kg.	76,7	94 4	76 7	94.4	
2	Mąka pszenna	0.25 „	110,0	27,5	110,0	27,5	
3	Kasza jęczmienna	0,05 „	80,0	4.0	80,0	4 0	
4	Fasola	0,05 „	100 0	5,0	90,0	4 5	
5	Ryż	0,15 „	150 0	22 5	150,0	22,5	
6	Kartofle	1,5 „	26,0	39,0	30,0	45,0	
7	Mleko	0,75 ltr.	30,0	22 5	32 0	24 0	
8	Jaja	1,5 szt.	15.3	23 0	17,3	26,0	
9	Masło	0.065 kg.	480,0	31,2	580,0	37.7	
10	Słonina	0,1 „	340,0	34 0	380,0	38 0	
11	Kiełbasa	0,07 „	240,0	16,8	280,0	19 6	
12	Mięso wołowe	0,25 „	300,0	75 0	320,0	80.0	
13	Cukier	0,11 „	144.0	15.8	140.0	15,4	
14	Sól	0,1 „	36,0	3,6	36 0	3.6	
15	Herbata	0,01 „	3400,0	34,0	3400.0	34,0	
16	Kawa zbożowa	0,04 „	110,0	4,4	110,0	4 4	
	II.		—	452,7		480,6	+ 6,16%
17	Węgiel kamienny	4,65 kg.	5,8	27,0	5 6	24,9	
18	Drzewo	3 00 „	12,0	36,0	12 0	36,0	
19	Nafta	0,16 „	81,2	13 0	81,2	13 0	
	III.			76,0		73,9	— 2,76%
20	Mieszkanie miesięcznie	komorne zasadnicze	844,0	28,1	844 0	28,1	
21	„ „	świadczenia	200,0	6.7	200,0	6,7	
22	Woda dzienna	$^3/_4$ m^3	20,0	15.0	20,0	15.0	
	IV.			49 8		49.8	—
23	Mydło zwycz. dziennie	0,04 kg.	280 0	11.2	280,0	11,2	
24	Tramwaj dziennie	2 przejazdy	20 0	40 0	20,0	40.0	
25	Gazety	1 egzempl.	20,0	20 0	20,0	20,0	
26	Wpis szkolny	1 wpis rocz.	—	13,3	—	13,3	
27	Zeszyty szkolne dziennie	0,22 kaj.	20,0	4 4	20 0	4,4	
28	Fryzjer miesięcznie	1 strzyż.	150,0	5 0	100,0	3,3	
29	Teatr miesięcznie	2 bilety	195,0	13,0	195,0	13,0	
	V.			106.9		105.2	— 1,59%
30	Palto męskie ciepłe	1 na 6 lat	25.000,0	11,6	26.000,0	12,0	
31	Garnitur maryn. m.	1 na 5 lat	27.000.0	15.0	28.000,0	15 6	
32	Ubranie robocze	1 na 1 rok	7.500 0	20,8	7.500,0	20,8	
33	Palto kobiece	1 na 6 lat	25.000,0	11.6	25.000 0	11,6	
34	Suknia świąteczna	1 na 5 lat	12.000,0	6,7	12.000,0	6,7	
35	„ codzienna	1 na 1 rok	3.800,0	10,6	3.800 0	10,6	
36	Koszula męska	1 na 1 mies	750,0	25,0	750,0	25,0	
37	Kamasze męskie	3 na 1 rok	3.800,0	31,7	3.800,0	31,7	
38	Zelówki	2 na 1 rok	800,0	4,4	750,0	4.3	
		Rezultat:	—	137,4 822.8 +0,19%	—	138,3 847,8	+ 0,66% + **3,04** %

Bydgoszcz, dnia 31. lipca 1927 r.

Urząd Statystyczny.

Sprawozdanie Prezydenta miasta ze stanu i działalności Zarządu miasta Bydgoszczy za rok 1925.

(Ciąg dalszy)

I.

Tabor Miejski.

Zadaniem Taboru Miejskiego jest oczyszczanie ulic i placy w granicach miasta Bydgoszczy, utrzymanie tychże w wzorowym porządku, jak również wywożenie śmieci z posiadłości miejskich i prywatnych za każdorazowem zamówieniem i specjalną opłatą.

Koszta zamiatania ulic i placy ponoszą wszyscy ci mieszkańcy miasta Bydgoszczy, którzy zamieszkują przy ulicach oczyszczanych przez Tabor Miejski. Opłaty za czyszczenie ulic wpłacają właściciele nieruchomości do kasy Taboru Miejskiego.

Kierownictwo.

Kierownikiem Taboru Miejskiego jest inspektor, mając do pomocy 1 starszego dozorcę i 2 dozorców, prócz tego 4 przodowników, rekrutujących się z pośród robotników, opłacanych w myśl taryfy dla robotników. Dozorcy zaliczeni są do niższych funkcjonarjuszy z poborami miesięcznemi grupy XV.

Biuro.

Personel biurowy składa się z 1 kierownika biura, który jest równocześnie kasjerem, 1 książkowej, 1 maszynistki, 1 pomocnika biurowego, 1 woźnego i 1 inkasenta, ostatni za wynagrodzeniem tygodniowem. Personel biurowy załatwia równocześnie sprawy Straży Pożarnej.

Pracownicy.

W dniu 1. stycznia 1925 r. było zatrudnionych: 2 rzemieślników, 89 robotników, i 39 robotnic. Na dzień 31. XII. 1925 r. pozostało 3 rzemieślników, 94 robotników i 34 robotnic. Przyjęto w dniu 2 marca 25 r. siodlarza, za wynagrodzeniem tygodniowem.

Czynność codzienna wykonywana przez pracowników i pracownice, przedstawia się następująco:

Grupa I. Ulice i place, zamiatane codziennie i po których przechodzą kolumny lotne wynosi: 106 ulic długości 37.?72 mtr. bież. i 49.280 m² placy.

Grupa II. Co drugi dzień zamiatane: 91 ulic długości 39.468 mtr. bież.

Grupa III. dwa razy w tygodniu zamiatane: 9 ulic długości 511 mtr. bież.

Razem 206 ulic długości 77.651 mtr. bież. i 49.280 m² placy.

Warsztaty i pracownie

Tabor Miejski posiada własne warsztaty: kowalski i kołodziejski, pracownię rymarską i szczotkarską, z własnemi narzędziami, za wyjątkiem narzędzi rymarskich.

Kowal i kołodziej należą do niższych funkcjonarjuszy z XII. grupą płac. Rymarz i szczotkarz opłacani według taryfy dla robotników.

Ponieważ wszelkie prace związane z utrzymaniem martwego inwentarza, oraz kucia koni uskutecznia się we własnych warsztatach, cały inwentarz znajduje się w dobrym stanie, konie prawidłowo kute, a jednocześnie koszta utrzymania znacznie niższe, aniżeli wykonywanie tych prac w przedsiębiorstwach prywatnych.

Inwestycje.

W ciągu roku 1925 dokonano sposobem gospodarczym następujące ulepszenia:

1) Wybudowano nową szopę z drzewa na magazyn siana wartości około 2.500 zł.

2) Nadbudowano piętro nad warsztatami na magazyn słomy, wartości około 7.500 zł.

3) Zbudowano jeden nowy wóz jednokonny na rysorach, wartości 500 zł.

4) Przerobiono i pomalowano 10 parokonnych wozów wartości 1.000 zł.

Wszelkie prace wykonano w własnym zakresie przy częściowej pomocy rzemieślników Straży Pożarnej. Materjały zakupione w miejscowych firmach prywatnych.

II.

Magazyn materjałów.

1) W magazynach Taboru Miejskiego w dniu 31. XII. 25 r. był stan następujący: żelaza różnego 300 kg.; żelaza na podkowy 90 kg.; śrub w różnych rozmiarach 25 kg.; podkowiaków 1000 szt.; haceli i zębców 3400 szt.; osi do wozów 7; drzewa różnego gatunku 2,5 m³.

Wartość wszystkich zapasów podług cen z grudnia wynosi plus-minus 800 zł.

Magazyn paszy.

2) W magazynach paszy znajdowało się na dzień 31. XII. 1925 r.: paszy treściwej 361,80 ctr., paszy objętościowej 634,00 ctr., łącznej wartości 6.100 zł.

3) Inwentarz żywy: 22 konie i 2 wynajęte za paszą razem 24 koni (prócz tego dwa źrebięta, jedno 7 miesięcy, drugie 2½ miesiąca).

4) Inwentarz martwy: wozy parokonne 14 szt., wozy jednokonne 5 szt., pryskawki konne 12, pryskawki ręczne 5, taczki ręczne 20, maszyny do zamiatania ulic 4, pługi do usuwania śniegu 2.

III.

Zestawienie budżetowe.

Dochody.

Tytuł	Projektowano	Dochód rzeczywisty	Niedobór	Nadwyżka
I.	202.742,— zł.	247.214.91 zł.	—	44.472,91 zł.
II.	8.134,— „	20.319,21 „	—	12.185,20 „
III.	8.170,— „	18.793,98 „	—	10.623 98 „
VI.	15.842,32 „	16.425,39 „	—	583,07 „
V.	3 585,68 „	3.523,31 „	62,37 zł.	—
razem:	238.474,— zł.	306.276,79 zł.	62,37 zł.	67.865,16 zł.

Objaśnienia:

Tytuł I. Osiągnięto nadwyżkę wskutek podwyższenia opłat za czyszczenie ulic o 20%.

Tytuł II, III. i IV. Nadwyżka powstała wskutek podwyższenia opłat za wywóz śmieci stosunkowo do zwyżki płac za robociznę i wykonanie większej ilości robót nadetatowych oraz sprzedaży nieużytków, jak stare żelazo, kości, szmaty, papier, i t. p.

Tytuł V. Niedobór powstał wskutek niepobrania całej sumy preliminowanej z Budżetu Centralnego na umundurowanie dla woźnicy p. Prezydenta, a tylko rzeczywisty wydatek.

Ogólnie osiągnięto zwyżkę dochodów ponad preliminowaną sumę w wysokości 67.802,79 zł.

Rozchody.

Tytuł	Treść	Projektowano zł	Rozchodowano zł	Przekrocz. zł	Zaoszczędz. zł
I.	Rozchody person.	150.793,—	217.210,73	66.417,73	—
II.	Umundurowanie	2.100,—	1.509,50	—	590,50
III.	Pasza dla koni	25 620,—	33.509,20	7.889,20	—
IV.	Remont wozów	8.460,—	8.116,01	—	343,99
V.	Woda do polewania	809,—	911,60	102,60	—
VI.	Usuwanie śniegu	15 000,—	—	—	15.000,—
VII.	Utrzym. bud.	8.436,50	6.389,56	—	2.046,94
VIII.	Materj. piśm. i róż.	2.379,50	2 505,63	126,13	—
IX.	Utrzym. ustęp. publ.	5.461,—	4.854,48	—	606,52
X.	Do budż. nadzw.	3.815,—	2.662,—	—	1 153,—
XI.	Kapitał obrotowy	15 600,—	28.608,08	13 008,08	—
	razem:	238.474,—	306.276,79	87.543,74	19.740,95

Objaśnienia:

Tytuł I. Przekroczenie z powodu zwyżki płac urzędników i pracowników, niezależnie od zarządu Taboru Miejskiego.

Tytuł II. Zaoszczędzono dzięki korzystnemu zakupowi umundurowań i obuwia dla dozorców.

Tytuł III. Przekroczono z powodu zwyżki cen na paszę i przeszło 50% w stosunku do cen preliminowanych.

Tytuł IV. Zaoszczędzono dzięki korzystnym zakupom surowców potrzebnych do remontu wozów i maszyn.

Tytuł V. Przekroczono z powodu podwyższenia cen za wodę przez Urząd Wodociągów z 15 na 20 groszy.

Tytuł VI. Nie wydatkowano, gdyż nie było zbyt dużo opadów śnieżnych.

Tytuł VII. Zaoszczędzono, gdyż wykonano wszelkie prace wchodzące w zakres naprawy budowli własnemi siłami, a zakupiono tylko surowiec.

Tytuł VIII. Przekroczono, gdyż wydatkowano z tego tytułu zdjęcia fotograficzne na wystawę Związku Miast, a nieprzewidziane poprzednio w preliminarzu budżetowym.

Tytuł IX. Wydatkowano faktyczne wydatki na ustępy publiczne, część remontu wykonano własnemi siłami, stąd powstała oszczędność.

Tytuł X. Zaoszczędzono, ponieważ nie spłacono jak było pdzewidziane reszty sumy kupna nieruchomości, na której mieszczą się zabudowania Taboru Miejskiego.

Tytuł XI. Przekroczono tylko buchalteryjnie, jest w tem nadwyżka z roku 1925, która wynosi 14.198.16 zł., co całkowicie przejęto na rok następny jako kapitał obrotowy i fundusz rezerwowy.

Zestawienie końcowe.

Dochody 306.276,79 zł.
Rozchody 306.276,79 zł.

W ogólnej końcowej sumie budżetowej należy uwzględnić wykonane ulepszenia budowlane mianowicie:

1) Wybudowanie szopy na siano wart. 2.500 zł.
2) nadbudowanie piętra nad warsztatami na magazyn słomy wartości 7.500 zł.
3) wydatkowano na rozpoczęcie budowy ustępu publicznego przy ul. Wodnej 3.500 zł.

Razem 13.500 zł.

Rzeźnia Miejska.

Ogólne.

Rok 1925 był trzydziestympiątym (35) z rzędu od czasu istnienia Rzeźni Miejskiej rokiem sprawozdawczym wzgl. obrachunkowym, obliczonym od 1. stycznia do 31. grudnia.

Jako instytucja miejska, podlegała Rzeźnia administracji miejskiej, której przedstawicielem ze strony Magistratu był radca miejski p. Milchert, kierownikiem dyr. p. Kwiatkowski.

Wyłoniona z członków Korporacji Miejskich t. zn. z Magistratu i Rady Miejskiej, oraz z grona obywateli Deputacja Rzeźni i Targowic Miejskich, składała się z 10. członków. Podczas 3 posiedzeń Deputacji omówiono 12 spraw, z pomiędzy których najważniejszemi były: wzniesienie domku dla odźwiernego w celu urządzenia w dotychczasowej ubikacji trychinoskopu, działającego za pomocą projekcji; pobudowanie szopy do węgla; przełożenie bocznicy na terenie Rzeźni Miejskiej i sprawa przekroczeń budżetowych za rok 1924 oraz omówienie budżetów na rok 1926.

Poniżej podane zestawienie liczbowe uwydatnia frekwencję ruchu za ubiegły rok w porównaniu z poprzednim tj. 1924. rokiem.

Ubój.

	W roku 1924:	W roku 1925:	Różnica:
Rogacizny	10.716	9 467	— 1.250
Jałowizny	340	1.533	— 1.193
Cieląt	11.863	16.504	— 4.641
Świń	45.580	53.698	+ 8.118
Owiec	9.138	14.387	+ 5.249
Kóz	558	196	— 362
Prosiąt	9	3	— 6
Jagniąt	1	4	+ 3
Źrebiąt	2	5	+ 3
Koni	269	215	-- 54
Mułów	—	1	+ 1
razem:	76.477 sztuk	96.013 sztuk	

Z powyższego zestawienia wynika, że w roku 1925 zwiększył się ubój wogóle o 19.536 szt.

Zwierząt rzeźnych dostarczyła:

	1) Targowica dla bydła:	2) Bliższe i dalsze okolice Poznańskiego i Pomorskiego na drodze kołowej wprost do Rzeźni:
Rogacizny	1.934	9.066
Cieląt	1.568	14.936
Świń	5.626	48.072
Owiec	2.620	11.767
Kóz	7	189
Prosiąt	—	3
Jagniąt	—	4
Źrebiąt	—	5
Koni	—	215
Mułów	—	1
razem:	11.755 sztuk	84.258 sztuk

Z poza Rzeźnią miasta Bydgoszczy ubitych zwierząt przedłożono celem powtórnego zbadania mięsa: 45 ćwiartek wołowiny, 15½ całych sztuk cielęcego mięsa, 62½ połówek wieprzowiny, 7 owiec.

Frekwencja zwierząt rzeźnych w oborach i chlewach Rzeźni Miejskiej, obliczając postój jednej sztuki przez jedną noc, wynosiła:

2.652	sztuk rogacizny	2.976	sztuk owiec
3.459	„ cieląt	36	„ kóz
13.036	„ świń	46	„ koni

Oddano dla zwierząt paszy i to siana 785 kg. za ogólną kwotę 110,91 zł.

Poddano ważeniu urzędowemu na rzecz interesentów 226 sztuk zwierząt dużych. i 703 sztuk zwierząt małych za opłatą 140.90 zł.

Z całorocznego uboju pochodzące i zważone mięso z wyjątkiem mięsa z uboju poza Rzeźnią Miejską pochodzącego wynosiło:

wołowiny	1. 811.085 kg.
cielęciny	374.004 kg.
wieprzowiny	4.842.820 kg.
skopowiny	246.309 kg.
koziny	2.065 kg.
razem	7.276.283 kg.

Roczna konsumpcja mięa wynosi na obywatela miasta Bydgoszczy 68,857 kg. dzienna konsumpcja natomiast wynosi 0.189 kg.

Powyższe obliczono na podstawie statystycznych danych o przeciętnej ilości mieszkańców miasta Bydgoszczy w r. 1925. Wyłączono z powyższego zestawienia ubite w rzeźni miejskiej sztuki trzody chlewnej, przeznaczone na eksport przeważnie do Anglji w ilości 7442 sztuk, przewiezionych w 76 wagonach w kierunku Gdańska.

Procedura oględzin zwierząt rzeźnych i mięsa.

Oględziny zwierząt rzeźnych i mięa wykonywali dyrektor Rzeźni (lekarz weterynaryjny), dwaj lekarze weterynaryjni, czterech skrawkarzy i sześciu trychinoskopistów.

Pośród ogólnej liczby 96,013 sztuk zwierząt rzeźnych, stwierdzono u 6.988 sztuk różne choroby, przyczem zakwestjonowano i zniszczono 59 sztuk całych, 14,827 narządów wewnętrznych czyli t. zw. wnętrzności, 533 całych sztuk i 391 pojedyńczych ćwierci poddano ograniczeniu i przekazano do taniej jatki na sprzedaż pod deklaracją. Resztę z zakwestjonowanych zwierząt w ilości 6.356 sztuk wydano do dowolnego użytku.

Pomiędzy 3.418 zakwestjonowanemi sztukami ubitej rogacizny stwierdzono w 187 wypadkach wągry. Z powodu tych pasożytów, stwierdzonych w większej ilości, uznano mięso z 25½ sztuk rogacizny jako warunkowo przydatne — po 21-dniowem chłodzeniu — i przekazano na sprzedaż w taniej jatce; resztę, t. zn. 161½ sztuk, u których stwierdzono tylko po jednym wągrze, wydano po 21-dniowem chłodzeniu jako przydatne do dowolnego użytku, z wyjątkiem 85½ sztuk, które właściciele woleli sprzedać jako mniejwartościowe po uprzedniem podzieleniu na porcje, ważące 2½ kg. aby, nie potrzebując odczekać 21 dni trwającego chłodzenia, mogli spieniężyć je w jaknajkrótszym terminie.

U świń ubitych stwierdzono w 12 wypadkach wągrzycę; mięso z 3 sztuk gotowano a z 9 sztuk peklowano przez 21 dni, poczem przekazano jako mniejwartościowe na sprzedaż w taniej jatce.

Włośnicę, czyli t. zw. trychinellozę stwierdzono u 9 ubitych sztuk trzody chlewnej; mięso z 7 świń uznano jako warunkowo przydatne t. zn. wydano po parowaniu w aparacie sterylizacyjnym, z 2 sztuk natomiast zniszczono mięśnie, a tłuszcz wydano po uprzedniem wytopieniu na sprzedaż w taniej jatce.

Uznano, jako nieprzydatne całe sztuki, ćwierci i inne narządy wewnętrzne skonfiskowano i unieszkodliwono w aparacie utylizacyjnym na drodze termochemicznej.

Produkcja lodu sztucznego.

Lodu sztucznego, pochodzącego z wytwórni Rzeźni Miejskiej, sprzedano 9.559 ctr., 10.683 brył i 1.027 połówek brył za ogólną sumę 18.836.60 zł. Razem sprzedano 617.906 kg. lodu.

Bilans Rzeźni przedstawia się jak następuje:

Dochody preliminowane według budżetu wynoszą	337.310.00 zł.
Rzeczywiście wpłynęło	393.071.03 zł.
Dochody preliminowane według budżetu wynoszą:	337,230.00 zł.
Rzeczywiście wydano:	393.071.03 zł.
Rzeczywiste dochody:	393.071,03 zł.
Rzeczywiste rozchody:	393.071,03 zł.

Targowica dla Bydła.

Rok 1925 jest trzydziestymdrugim (32) z rzędu rokiem obrachunkowym od czasu istnienia Targowicy dla bydła.

W ubiegłym roku odbywało się tylko 46 targów i 4 jarmarki na konie i rogaciznę na tutejszym targowisku a nie jak w inne lata 52 targi. Zmniejszona ilość dni targowych powstała z powodu stwierdzenia w miejscowościach Brzoza i Prądki w powiecie bydgoskim u bydła pryszczycy, która w miejscowościach Brzozie trwała od. 3. X. do 6. XI., a w Prądkach od 19. XII. do 31. XII. ub. roku wzgl. trwa nadal. Odbywające się dawniej w okresie przedwojennym co sobotę i środę targi głównie na trzodę chlewną nie można było mimo kilkakrotnego ogłoszenia wznowić w środy, tak, że obecnie przychodzą takie targi tylko w sobotę do skutku.

Dowóz zwierząt rzeźnych, preznaczonych do ubicia w tut. Rzeźni Miejskiej zmniejszył się w roku 1925 w stosunku do roku 1924 o 392 sztuki zwierząt. Wywóz zwierząt rzeźnych, do innych miast, wynoszący 3.844 sztuki zmniejszył się stąd również bardzo znacznie t. zn. o 4.983 sztuki zwierząt.

Bocznicę wzgl. ładownię używały przeważnie sąsiednie przedsiębiorstwa przemysłowe, celem za- wgl. wyładowania towarów jak drzewo, cegła, nafta i skóry.

Odpowiednio do powyższego zmniejszył się ogólny ruch na Targowicy dla bydła, który przedstawia się co do spędzonych zwierząt w następujących cyfrach:

	1924:	1925:	Różnica:
Rogacizny	6.303	2.772	— 3.531
Cieląt	1.083	1.622	+ 539
Świń	15.353	11.621	— 3.732
Prosiąt	14.395	8.958	— 5.437
Owiec	1.557	2.759	+ 1.202
Kóz	835	462	— 373
Koni	2.099	2 063	— 36
razem:	41.625 szt.	30.257 szt.	

W stosunku do roku 1924 spędzono w roku 1925 o 11.368 szt. mniej. Na targi i jarmarki spędzono:

rogacizny	892 szt.
świń	6.191 „
prosiąt	8.958 „
cieląt, owiec i kóz	674 „
koni	2.063 „
Razem:	18.778 szt. zw.
a w roku 1924.	21.416 „ „

Resztę zwierząt wyżej wymienionych spędzono poza targami i jarmarkami:

rogacizny	1.880 sztuk
świń	5.430 „
prosiąt	———
cieląt, owiec i kóz	4.169 „
koni	———

razem 11.479 szt. zwierząt.

Dowóz odbył się za pomocą kolejki, oraz na drodze kołowej i tak:

	Koleją	Na drodze kołowej
Rogacizny	713	2.059
Cieląt	382	1.240
Świń	4.704	6.917
Prosiąt	—	8 958
Owiec	1.379	1.380
Kóz	1	461
Koni	—	2.063
razem:	7.179 szt.	23.078 szt.

Na tut. bocznicy i ładowni wyładowano 197 wagonów ze zwierzętami o 2.779 tonach.

Największą ilość zierząt i to:

265 sztuk rogacizny spędzono dnia 17. XI. 1925 r.
394 „ świń „ „ 16. V. „
439 „ prosiąt „ „ 4. VII. „
573 „ koni „ „ 7. V. „

Poniżej umieszczone zestawienie tabelarne daje pogląd na ruch w Targowicy dla bydła wedle poszczególnych miesięcy:

Miesiąc	Rogacizna	Cielęta	Świnie	Prosięta	Owce	Kozy	Konie
Styczeń	316	286	1 535	767	441	19	—
Luty	226	192	1.042	625	285	17	—
Marzec	394	304	601	687	149	9	486
Kwiecień	232	453	865	724	63	37	—
Maj	91	158	2.180	1.204	173	88	—
Czerwiec	56	66	1.384	1.010	22	64	—
Lipiec	271	24	503	982	68	61	573
Sierpień	271	32	560	985	121	77	467
Wrzesień	127	15	526	1.052	326	48	—
Październik	200	27	641	—	315	—	—
Listopad	336	22	476	598	466	41	537
Grudzień	252	43	1.308	324	330	1	—
razem:	2.772	1.622	11.621	8.958	2.759	462	2.063

Z Targowicy odeszło 105 wagonów, załadowanych 4.744 zwierzętami.

W oborach Targowicy dla bydła ustawiono i karmiono jak następuje:

	do karmienia rannego:	do karmienia wieczornego:	Razem:
Rogacizny	868 sztuk	868 sztuk	1.736 sztuk
Świń	1.346 „	1.346 „	2 692 „
Owiec	1.265 „	1.265 „	2.530 „
razem:	3.479 sztuk	3.479 sztuk	6.958 sztuk

Paszy wydano ogółem: 13.063 kg. siana i 5.844 kg. śrutu jęczmiennego za cenę 4.073,32 zł.

Zważono za pomocą dwóch wag ustawionych w targowicy dla bydła 145 sztuk bydła i 3.922 sztuk mniejszych zwierząt, pobierając za zważenie jednej sztuki dużej 25 groszy, za zważenie jednej sztuki małej 15 groszy, co uczyniło razem 617,15 zł.

Pozatem przesunięto 639 wagonów o 9.319,2 tonach na rzecz interesentów, celem za wzgl. wyładowania materjałów.

Bilans Targowicy dla bydła przedstawia się następująco:

Dochody preliminowane według budżetu wynoszą:	58.913,— zł.
a rzeczywiście wpłynęło:	43.308,70 zł.
Dochody preliminowane według budżetu wynoszą:	58.913,— zł.
a rzeczywiście wydano:	43.308,70 zł.
Rzeczywiste dochody:	43.308.70 zł.
„ rozchody:	43.308,70 zł.

Hala Targowa.

Ogólne.

Rok 1925 jest dwudziestym (20) z rzędu rokiem sprawozdawczym wzgl. obrachunkowym od czasu istnienia Hali Targowej, obliczonym od 1. stycznia do 31. grudnia.

Od początku roku 1924 podlega Hala Targowa zupełnie Dyrekcji Rzeźni i Targów Miejskich, gdy do roku 1923 Główna Kasa Miejska bezpośrednio załatwiała sprawy kasowe i budżetowe.

Opis instytucji.

Hala Targowa, o budowli masywnej, powierzchnia ścian i podłoga łatwo oczyszczalna, z oknami i świetlikami przepuszczającemi dużo światła. długości 39,30 metrów, o głębokości 18 mtr. mieści następujące ubikacje i jatki:

36 jatek zamykalnych,
30 jatek otwartych,
14 jatek zamykalnych z basenami do ryb,
64 m² miejsca wolnego na sprzedaż ryb,
10 oddziałów w piwnicy,
186 m² miejsca wolnego do składania towarów w piwnicy,
1 ubikacja dla dozorującego lekarza weter.
1 biuro dla inspektora,
1 restaurację,
1 mieszkanie służbowe o 5 pokojach i kuchni dla inspektora Hali Targowej.

Przeciętny czynsz miesięczny za dzierżawę jatek itd. wynosił:

Za jatki zamknięte	28,— zł.
za jatki otwarte	20,— „
za jatki zamyk. z basenami dla ryb	16,— „
za 1 m² wolnego miejsca	2,— „
za 1 oddział w piwnicy	—,80 „
za 1 m² w piwnicy	—,20 „
za dziedziniec (7 m²)	2,— „
za restaurację	40,— „

W ubiegłym roku były stale wszystkie jatki i miejsca sprzedaży wydzierżawione.

Ogólny dochód roczny z wyżej wymienionych jatek i miejsc sprzedaży, piwnic itd. wynosił 18.731.84 zł.

Wody do basenów dla ryb spotrzebowano ogółem 8.596 m³ za kwotę 4.298,65 zł., zaś cieplej wody, zapotrzebowanej przez dzierżawców do czyszczenia jatek 1941 wiader za kwotę 97,05 zł. licząc 5 groszy za jedno wiadro.

Za rozmowy telefoniczne miejscowe zebrano 213,60 zł., pobierając za każdą rozmowę prywatną po 0,20 zł.

Ważenie urzędowe wykonano w 1.412 wypadkach, licząc za każde ważenie po 10 groszy, co wynosi razem 141,20 zł.

Jakichkolwiek nadzwyczajnych prac nie przeprowadzono w ub. roku.

Bilans Hali Targowej przedstawia się jak następuje:

Dochody preliminowane według budżetu wynoszą:	34,250,— zł.
a rzeczywiście wpłynęło:	24.289,25 zł.
Dochody preliminowane według budżetu wynoszą:	34.250,— zł.
a rzeczywiście wydano:	24.289,25 zł.
Rzeczywiste dochody:	24.289,25 zł.
Rzeczywiste rozchody:	24.289,25 zł.

Zakład wodociągowy.
Ilość wydobytej wody. jej zużycie, ruch maszyn i zużycie paliwa.

Wydobycie wody, jej zużycie, ruch maszyn, i zużycie paliwa za rok 1925 w porównaniu z rokiem 1913 i 1924, ujmujemy w następujące zestawienie na następnej stronie.

Jak widać z powyższego zestawienia, wydobycie wody w r. 1925 zmniejszyło się w porównaniu z r. 1924 o 5,73%.

Zużycie opału w 1925 r. zmniejszyło się w porównaniu z 1924 r. o 44,52%.

Zużycie opału na 1 K. M. godz. zniejszyło się w porównaniu z 1924 r. o 42,22%.

Wydajność z 1 kg. paliwa w 1925 r. wzrosła w porównaniu z 1924 r. o 70,32%.

Sprzedano wody w 1925 r. — 1.745638 m³, w porównaniu z r. 1924 (1.732,767 m³) — 12.871 m³ więcej.

Uwzględniając, że wypompowano w 1925 r. mniej o 191.411 m³ straty w urządzeniach sieci zmniejszyły się o 204.282 m³, co w stosunku do wydobycia w 1924 r. wyniesie $=\frac{204.282\times100}{3.341.0.2}=6,1\%$

Opłacona woda dzieli się między konsumentami jak następuje na następnej stronie.

Zużyto na własne potrzeby przez stację wodociągową (dla eżektorów odpowietrzających lewary, dla chłodzenia silników, dla parowników i dla czyszczenia gazu) 226.316 + (1920 lt. + 1280 l.) × 12.515 = 266,323 m³ 270.000 m³ (ok.8,8%).

Na cele publiczne, (wodotryski, ogrodnictwo, polewanie ulic, płókanie sieci kanałowej, prace brukarskie) bezpł. oddano 180.000 kbm. = 5,8%.

Strata przez nieszczelności w głównej sieci, w w przyłączeniach domowych i dzięki nieczułości wodomierzy. wynosi 30,2%. Ta znaczna strata potwierdziła się i dzięki analizie zużycia wody w godznach nocnych (od 1—3) w dniu 26. i 27. XII. 25 r. Mianowicie wykazało się, że na godzinę pompowano 251,43 m³. Własne zużycie było 18,067 m³. Podano do zbiornika 35,7 m³

Zużycie w sieci wyniosło 251,43 — (18,07 + 35,7) — 197,66 m. czyli 2,28% średniego dziennego zużycia.

Dla takich miast jak Bydgoszcz (większe miasto) uważa się za normalne zużycie w nocnych godzinach — 1% średniego dziennego zużycia. Wobec tego strata na godzinę w % wyrazi się 2,28-1=1,28%, a na dobę 1,28×24=30,7%. Nadmieniamy, że w roku 1913 ta strata wynosiła, 32,2%, w 1917 r. — 35,5%, w 1918 r.— 42%. Poprzednio wyliczono 30,2%.

Główną przyczyną tych strat, jak wykazują doświadczenia miast niemieckich, jest nieczułość starszych wodomierzy na małe przepływy, istniejące dzięki niewielkim nieszczelnościom przy kurkach, klozetach itd. Uporządkowanie wodomierzy, częsta ich kontrola i zmiana bezwzględnie poprawi ich sytuację.

(Ciąg dalszy w następnym numerze).

Nr. poz.	TREŚĆ POZYCJI	1913 r.	1924 r.	1925 r.
	Wydobycie wody:			
1.	Ilość mieszkańców zaopatrywanych w wodę	61.065	72 800	74.200
2.	Ogólna ilość wypompow. wody w mt. 3 (66,8 lt. na obr.)	2.372.926	3 341.002	3.149.591
	Zużycie wody:			
3.	Zużycie wody w przeciągu 24 godzin:			
	a) największe m³	8 344	10.481	11.300
	b) najmniejsze m³	4.800	6.540	6.497
	c) przeciętne m³	6.125	9.153	8.629
4.	W przeliczeniu na 1 mieszkańca:			
	a) największe m³	0.13	0.15	0.15
	b) najmniejsze m³	0.077	0.090	0.088
	c) przeciętne m³	0.099	0.13	0.12
	Wysokość pompowania:			
5.	Różnica poziomów m.	42 85	43.62	43.62
6.	Przeciętny opór m.	1.60	2.66	2.66
7.	Całkowita m.	44,45	46.28	46.28
	Ruch maszyn i zużycie paliwa:			
8.	Całkowity czas pracy maszyn przez rok godz.	14.051	13.626	12.515
9.	Wydajność za rok w miljonach tm.	105.5	154.6	145.8
10.	„ przeciętna za dzień w miljonach tm.	0.29	0.42	0.40
11.	„ maszyn przeciętnie w roku K. M. pompowych	44.6	65.4	61 6
12.	„ maszyn przeciętna na godz. w M. K. pomp.	27.80	41 5	43.1
	Zużycie paliwa:			
13.	Całkowite zużycie t.			
	gaz świetlny	105.848	—	419.15
	gaz ssany	247.923	761.6	422.5
14.	Zużycie na 100 m³ wydobytej wody kg.	16.55 14 3	— 22.08	— 13.4
15.	Wydajność za 1 kg. paliwa tm.	269. 301.	— 202.5	— 344.9
16.	Zużycie na 1 K. M. i godz.	1.00 0.90	— 1.35	— 0.78

		1924 r.	Procent	1925 r.	Procent
1.	Prywatne osoby	965.700	55,73	1.026.980	58,83
2.	Fabryki	139.360	8,04	121.200	6,94
3.	Na ryczałt ze studzienek wentylacyjnych	16.588	0.96	20.880	1,20
4.	Wojsko	212 375	12,25	132.087	7,57
5.	Kolej	190.798	11,01	246.180	14,10
6.	Urzędy Państwowe	38 272	2,21	31.835	1,82
7.	Ogrodnictwo miejskie	20 000	1,15	20.000	1,14
8.	Straż pożarna	1.000	0,06	1.000	0,06
9.	Tabor miejski	3 301	0,20	4.183	0,24
10.	Rzeźnia	80.088	4,62	63.654	3,65
11.	Gazownia	3.175	0,18	9 937	0,57
12.	Stacja pomp kanałowych	—	—	10.342	0,60
13.	Kanalizacja (płokanie kanałów)	18.000	1,04	18.000	1,03
14.	Inne urzędy komunalne	44.110	2.55	39.360	2.25
	Razem	1.732.767 mt.³		1.745.638 mt.³	

Polecamy

wapno nawozowe

rączo i na dogodnych warunkach kredyt.

WAPNIARNIA MIASTECZKO Sp. Akc.

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego 7. Telefon 41-66.

(gmach Banku Cukrownictwa)

Fabryka w Miasteczku n. Notecią, pow. Wyrzysk.

Zamówienia przyjmuje zarząd spółki jak i wszelkie firmy rolniczo-handlowe.

Ogłoszenie!

W Kcyni, powiat Szubin (miasto przeszło 4000 mieszkańców) **potrzebny jest**

lekarz-weterynarz

z powodu, iż jedyny w Kcyni zamieszkujący weterynarz powiatowy wyprowadził się do Szamotuł. Egzystencja pewna. Mieszkanie na razie o trzech pokojach i kuchni zapewnione. — Bliższych informacyj udzieli Magistrat w Kcyni.

Kcynia, dnia 30 lipca 1927 r.

Obywatele ziemscy Kcyni i okolicy.